

II. KEJLSTRUPS TOLV GÅRDE

Dette er anden del af Kejlstrups historie. De øvrige dele er del 1 om Kejlstrups oprindelse, del 3 om de ældste huse i Kejlstrup, del 4 om Kejlstrup 1850 – 1900, og del 5 om udviklingen i Kejlstrup fra 1900 til i dag. Alle dele findes i særskilte artikler på hjemmesiden.

INDHOLDSFORTEGNELSE DEL 2 ”KEJLSTRUPS TOLV GÅRDE”:

1. Flemming Sloths gård, Stenbjergvej 11, matr. 1 a og 2 e
2. Kjellerupgård, Stenbjergvej 17, matr. 2
3. Inger og Rudolf Knudsens gård, ”Olegården”, Kærtoften 14, matr. 3 b og 3 e
4. Fogedgården, Krogryggevej 2, matr. 4 a
5. Bondes gård, Krogryggevej 1, matr. 5 a
6. Vandgården, Kærtoften 7, matr. 6 h
7. Justegården, Kejlstrupvej 29, matr. 7 a
8. Clemensgården, Kejlstrupvej 31, matr. 21, 8 l og 19 e
Kristine Mogensen ”Slagter”
9. Mosegården, matr. nr. 9 (brændt, men sammenlagt med nr. 8)
10. Stenbjergvej 5, matr. 10 a
11. Vestergård - samt rødt stuehus Stenbjergvej 4 A, matr. 11 c
12. Møllegården, matr. nr. 12, Stenbjergvej 7

De 12 Kejlstrup-gårde har i 1800-tallet set ud, som gårde gjorde dengang: de har været firlængede, med en port i den avlsbygning, der lå over for stuehuset, så man kunne lukke effektivt af mod omverdenen, når det blev mørkt.

Bygningerne har været opført i bindingsværk og med stråtag. Mærkeligt nok har vi ingen efterretninger om storbrande i Kejlstrup - det var ellers ikke ualmindeligt, da gårdene jo var opført af meget brandfarlige materialer og lå meget tæt. Vestergårds brand i 1848 er dog tidligere omtalt.

Kejlstrup-gårdene var på omkring fem tønder hartkorn før udskiftningen i 1791, men da de alle ejedes af Møllerup ved udskiftningen, var det muligt at gøre dem præcist lige store i hartkorns-ansættelsen ved udskiftningen - det blev til fem tønder, to fjerding og et albumⁱ til hver af de 12 gårde.

I det følgende vil gårdenes historie blive gennemgået enkeltvis. Rækkefølgen vil følge matrikelnumrene.

Gård nr. 1, Flemming Sloths gård, Stenbjergvej 11 (matr. 1 a og 2 e)

Gården ligger i dag, hvor den lå ved udskiftningen i 1791: i landsbyens sydvestlige udkant, lidt isoleret fra de andre gårde, i dag den sidste gård på venstre hånd, når man

forlader Kejlstrup på vej mod Grønfeld.

Forud for udskiftningen var gården fæstet af Peder Housen. 1780 overtages fæstet af gården af Søren Pedersen Housen, der var født i Kejlstrup 1751.

Søren Pedersen Housen blev gift med Ane Zachersdatter og får med hende børnene Peder Sørensen (født 1783) og Jens Sørensen (født 1786).

Søren Pedersen Housen døde 1796. Hans enke gifter sig med Niels Pedersen Molboe, der køber gården til selveje fra Møllerup i 1798.

1831 blev gården overtaget af Peder Sørensen Housen, der 1857 overdrog den til sønnen Niels Petersen, der i 1904 afstod den til sin søn, J. P. Petersen. Han lod hele den gamle gård rage ned, undtagen det flotte stuehus, der står endnu, og nye avlsbygninger rejste sig. Han købte gennem tiden en del jord til gården, så dens tilliggende ændredes fra 27,5 ha. til 61 ha.

J. P. Petersen var sognerådsformand og en meget respekteret mand. Han giftede sig med en datter af Chr. Vester, Ida Vester.

Vester var på dette tidspunkt blevet ejer af Kjellerupgård (fra 1905), og da han blev forpagter på Møllerup to år senere, var det meningen, at datteren og svigersønnen skulle flytte ud på Kjellerupgård, hvor Vester havde ladet opføre et nyt stort flot stuehus.

Flytningen var også så småt i gang, men Vester blev meget vred, da J. P. Petersen ikke behandlede et nyt haveanlæg, Vester havde stået for, med fornøden respekt. Det var noget med en dam i haven, som Vester var meget stolt af. Derefter nægtede Vester at sælge Kjellerupgård til J. P. Petersen. De to unge måtte opgive den påbegyndte flytning, og Kjellerupgård blev i stedet solgt til den nuværende ejer Karl Nielsens far.

Stenbjergvej omkring 1920, I. P. Petersens gård til højre. Egnsarkivet.

Sloths gård, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

I Større Danske Gårde 1934 beskrives gården således: ialt 61 ha, heraf 51 ager, ca. ti tdr. hartkorn. Besætning: 35 malkekøer, 35 ungkreaturer, syv arbejdsheste, leverer 350-500 svin til slagteriet årligt.

J. P. Petersen byggede nye avlsbygninger til i 1915. De beskrives 1934 som "tækket med bølgeblik". Staldene er parallelt sammenbyggede længer, med kostald mod øst og heste- og svinestald mod vest. Laden er sammenbygget som en gennemgående tværlænge med den sydlige ende af staldlængerne: Øst for disse er der vognport med hønsehus og ved den vestlige gavl en mindre svinestald, tækket med tagpap. Det opgives også, at der hører et hus til ejendommen¹ - dette må være Bækhuset, der vides at have fungeret som fodermesterhus til gården i en periode.

J. P. Petersen ejede gården til 1953. Efter ham havde sønnen Thomas Petersen gården til 1979. Dette år blev den købt af Oluf Sloth, der stadig er ejer, mens sønnen Flemming Sloth er forpagter.

Hans Jørgen Bavnhøj, der var søn fra Kejlstrup Vestergaard, fortæller i sine erindringer sådan om sin moster Ida Vester og onkel I. P. Petersen og deres sønner¹:

¹ "Folk og Liv omkring Kalø Vig" bind 5, 2023.

"I Kejlstrups sydlige del, den yderste gård på vejen mod Grønfeld, boede min moster Ida og onkel Jens Peter Petersen, der altid bare blev kaldt "I. P."."

Moster Ida havde været en myndig husjomfru på Møllerup, det vil sige den, der stod for husholdningen. Hun vogtede godt over sine tre yngste søskende, heriblandt min mor, som hun kaldte "de små". De blev holdt i ørerne og fik formaninger: "Man skal ikke bejle til slige galaners gunst", kunne det lyde, hvis moster Ida ville advare mod en romantisk forbindelse. Min mor har fortalt, at moster Ida blev betaget af Jens Peter, fordi han havde så mange bøger. Det er da også rigtigt, at I. P. var en begavet og vidende mand, om end noget gammeldags og konservativ. Han havde måttet overtage sin fars gård på grund af dødsfald, så han havde aldrig haft lejlighed til at komme ud og tjene eller være landvæsenselev for at lære og se noget andet.

Bedstefar ville egentlig, at Jens Peter skulle overtage Kjellerup, som han og bedstemor ejede og boede på, indtil de flyttede ned på Møllerup i 1909. Men I. P. ville ikke. I stedet blev noget jord fra Kjellerup afgivet til Idas og I. P.'s gård, så den kom til at høre til de store gårde i Kejlstrup.

I. P. var i 37 år medlem af sognerådet og de sidste 25 år sognerådsformand i Feldballe sognekommune, og man kan roligt sige, at han var en slags sognekonge. Han havde en lang række andre tillidsposter og var også altid en støtte for Indre Missions Samfund. En af dampskibene på Aarhus-Nappedam ruten blev opkaldt efter ham.

Moster Ida og onkel Jens Peter havde den sorg at miste deres førstefødte, en søn på 16-17 år, ved en ulykke. Han havde været på Bjødstrup mejeri for at hente valle i en stor tusind-liters tønde, som han fik rullende ned over sig, da vognen væltede.

Gård nr. 2: Kjellerupgård, Stenbjergvej 17 (matr. nr. 2)

Denne gård er den ene af de to gårde, der blev flyttet ud af Kejlstrup allerede i sidste århundrede. Navnet Kjellerupgård er givetvis af nyere oprindelse, men det har ikke været mig muligt at få opklaret, hvad det kommer af.

I 1791 lå gården tæt sammenbygget med gård nr. 3 (Rudolf Knudsens) og nr. 4 (Fogedgården). Jorden ligger ud mod Grønfeld, på vejens østlige side, og bygningerne ligger i dag op til Grønfeld-vejen, efter missionshuset, let kendeligt på det særprægede stuehusⁱⁱⁱ.

Gården blev i 1777 overtaget i fæste af Peder Nielsen Hvidkier efter Niels Sørensen Hvidkier, der uden tvivl var hans far.

Peder Nielsen Hvidkier var født 1755 og blev gift med Ane Thomasdatter. De fik mindst fire børn; Thomas 1779, Karen 1780, Mette 1785 og Dorthe 1791.

Peder Nielsen Hvidkier køber i 1799 gården af kaptajn Müller på Møllerup til selveje.

Sønnen Thomas Pedersen overtager senere, et sted mellem 1801 og 1834, gården.

I "Danske Gaarde" fra 1911 oplyses, at Jens Jensen fra Skaarup erhvervede gården gennem sit giftermål med datteren fra gården. Han døde i 1863. Derefter overgik gården til svigersønnen, Peder Rasmussen fra Grønfeld, der i 1905 solgte den til Chr.

Vester. Vester lod det karakteristiske stuehus opføre i 1906.

Gården beskrives i 1911 således: "Hovedbygningen er opført i 1892 i grundmur med tegltag. Avlsbygningerne består af tre sammenbyggede længer i bindingsværk, grundmur og støbt beton med stråtage. Ved den nordre længes vestre længe er opført en hestestald i støbt beton, og ved dennes nordre ende er der bygget en svinestald af samme materiale - de to bygninger har paptage"^{iv}.

1916 blev Kjellerupgård solgt til Rasmus Nielsen, der købte eng til fra Skaarupgaard og tørvemose fra sin svigerfar, Jens Peder Sørensen (smeden), hvorefter gårdens samlede tilliggende i 1948 opgives til 28,5 tdr. land. Besætningen var på dette tidspunkt på 10 køer, 8 ungkreaturer, 2 heste^v.

Rasmus Nielsen var født 1886 i Feldballe og gift med Else Marie, født 1890 i Kejlstrup. Han kom i menighedsrådet fra 1938 og var i otte år med i bestyrelsen af Kalø-Knebelvig Landboforening^{vi}.

H. J. Bavnhøj husker fra 1930'erne, at Rasmus Nielsen blev kaldt "Piw-Ras", fordi han altid havde sin lange pibe hos sig: "Han var forsanger i missionshuset, en ikke så stor mand, men med en kraftig stemme, og skulle det knibe at nå helt op i tonelejet, så hev han en mægtig torsk i land, medens de andre klarede tonen, hvorefter Ras stemte i igen":

Den nuværende ejer, Karl Nielsen, fortæller: "*Da Peder Rasmussen i 1863 overtog gården, lå den længere ude i marken, sydøst for hvor den ligger nu. Det var Peder Rasmussen, der flyttede gården herved til den dengang nye vej mod Grønfeld. Det var i 1892.*

Men han forbyggede sig og måtte sælge det ene stykke jord fra efter det andet".

Endelig i 1905 blev gården købt af Chr. Vester. Det var ham, der byggede stuehuset om, så det fik det nuværende udseende. Men da Vester forpagtede Møllerup i 1907, forpagtede han Kjellerupgård ud til svigersønnen I. P. Petersen (fra 1910, idet familien Vester blev boende på Kjellerupgård i årene 1907-10. Det var først i 1909, fru Vester overtog ledelsen af husholdningen på Møllerup efter Ida Simonsen^{vii}). Det var så meningen, at han og hustruen Ida, der var en datter af Vester, skulle overtage gården her, og de var da også på det nærmeste flyttet herud, og de to gårde blev drevet sammen.

(I "Danske Gaarde" II fra 1911 oplyses det, at Kjellerupgård dengang var på 35 tønder land, hvoraf de 32 var opdyrket ager. Besætningen var på 20 køer. Gården blev pr. 1. april 1910 bortforpagtet for en fem-årig periode til ejerens, Vesters, svigersøn Jens Peter Møller Petersen, født i Kejlstrup 1883, og gift med Ida Wester, født i Kejlstrup 1887^{viii}).

På dette billede fra ca. 1910 ses Kjellerupgaard i baggrunden til højre. Forrest til venstre ses Holstvadgaard og Holstvadhus (også kaldt Holsthuset), der hører til Grønfeld. Billedet er taget fra syd ind mod Kejlstrup. Egnsarkivet.

Kjellerupgaard, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Men I. P. Petersen fik den ulyksalige ide af lægge haven om, og da den var Vesters stolthed, med rindende vand og bassiner eller noget af den slags, som I. P. Petersen tømte for vand, blev Vester gal og så var det slut med snakken om overtagelse af Kjellerupgård. Min bedstefar, der var sognerådsformand, kom så ind i billedet, og han fik direkte at vide af Vester, at I. P. i hvert fald aldrig skulle have Kjellerupgård.

Det endte med, at far overtog gården i 1916. Vi overtog gården efter far i 1949. Da var der endnu ikke indlagt el her, men det fik vi dog hurtigt ordnet".

2009 ejes gården af Doris og Carls barnebarn, Rasmus Aaby.

Kjellerupgaard, luftfoto 1991. Kgl Bibl Sml.

De daværende ejere Karl og Doris Nielsen foran Kjellerupgaards stuehus 1997. Foto VFH.

Gård nr. 3, Inger og Rudolf Knudsens gård, Kærtøften 14 (matr. 3 b og 3 e)

Gård nr. 3 var ved udskiftningen i 1791 ejet af Jacob Christiansen. Han købte gården til selveje fra Møllerup i 1798 og døde på et tidspunkt mellem 1801 og 1834.

I Stabrandbogen af Peder Madsen Pedersen 1958 fremgår det, at gårdejer Ole Knudsen ejede gården sidst i 1800-tallet. Han var født i Stabrand 1853, blev gift med Maren Hansen fra Skaarup i 1890. Det var hans andet ægteskab. De fik fire sønner Hans, Karl, Albert og Ole. Nuværende ejer fortæller, at Karl overtog gården først, derefter Hans. Stabrandbogen oplyser videre, at Hans blev gift med Karoline Kristine Marie Christensen fra Holme (f. 1892), og de fik børnene Karl Olav, Gudrun, Rudolf (f. 1921) og Verner, af hvilke Rudolf overtog gården. Rudolf giftede sig med Inger Rasmussen fra Kejlstrup (f. 1927), datter af Kejlstrups købmand Rasmus Rasmussen (f. 1899), og de fik børnene Lisbeth, Birthe og Erik.

Den nuværende ejer af gården, Rudolf Knudsen, fortæller:

"Gården her er en gammel slægtsgård. Min bedstefar Ole Knudsen havde den til 1912, hvor han døde. Gården er efter ham tit endnu blevet kaldt "Olegården". Derefter blev den drevet af hans enke med bestyrer indtil 1915. Bedstefar byggede stuehuset ca. 1890.

I 1915 overtog min farbror Karl Knudsen gården, og der blev bygget et aftægtshus til bedstemor, og i 1917 blev der bygget en ny avlslænge. Karl Knudsen lavede gartneri på de 7-8 tønder land nærmest gården, og solgte så resten af jorden til min far, Hans Knudsen, der byggede Hvidkiergård derude. Farbror drev selv gartneri fra gården her. Men det gik ikke så godt for far på Hvidkiergård, og det endte med, at far solgte Hvidkiergård til Sofus Jensen og selv flyttede herved på gartneriet - det var i 1923. Far beholdt dog noget af sandmarken yderst ude.

Far købte køer og grise op og slagtede dem og kørte så rundt og solgte kødet. Kødet blev opbevaret ude i udhuset. Mor lavede en spegepølse, der var vidt berømt. Jeg stod og trak hakkemaskinen, og pølserne blev røget nede hos karetmageren.

Far slagtede en ko eller to, samt et par grise, om ugen. I den senere tid hentede han køer på kvægtorvet. Dyrlægen kom en gang imellem og kontrollerede hygiejnen, men efterhånden strammedes kravene så meget, at slagterforretningen måtte opgives.

Da Inger og jeg overtog gården, flyttede mor ind i den gamle aftægtsbolig - vi havde selv boet der et par måneder forinden. Der døde hun i 1983. Nu bruger vi den til feriebolig for turister.

Vi har siden købt en del jord til gården, dels ude i bakkerne, dels fra Fogedgården.

Hvidkiergård blev efter Sofus Jensen overtaget af Jørgen Møller og efter ham af Vagn

Pedersen. Senere blev den overtaget af Ole Laursen, der nu bor nede i byen.

2009 ejes gården af Dorthé S. Kristensen og H. P. Stenbæk. August 2017 er gården til salg for 2,145 mill. kr. med 204 m² bolig og 16.301 m² grund, opført 1890 og 1917 (jf. ovenfor). Januar 2018: til salg med samme oplysninger.

Inger og Rudolf Knudsens gård, maleri, fra www.kejlstrupby.dk

Kejlstrup sydøst, Inger og Rudolfs gård i midten, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Gård nr. 4: Fogedgården, Krogryggevej 2 (matr. 4 a)

Første kendte fæster på Fogedgården er Niels Jensen Foged, der er født ca. 1729, formodentlig som søn af Jens Nielsen Foged og Anne Nielsdatter. Han blev gift første gang med Nette Madsdatter, der døde 1779. Derefter blev han gift med Karen Nielsdatter, med hvem han fik mindst fem børn, nemlig Jens ca. 1759, Anne ca. 1759, Thomas ca. 1765, Anders ca. 1773 og Dorte ca. 1779. Han fæstede gården 1759.

Niels Foged køber 1798 gården til selveje fra Møllerup. Det nuværende meget flotte og velbevarede stuehus er bygget 1827. Pladsen efter møddingen, der efter tidens skik har ligget midt på gårdspladsen, ses tydeligt endnu. Det nuværende udhus mod øst er opført 1953.

1837 overtages gården af Niels Fogeds søn Niels Andersen Foged.

Han dør 1881, hvorefter gården drives af enken Dorte Sørensdatter indtil hendes død i 1885, hvor den overtages af sønnen Anders Nielsen Foged, der i forvejen siden 1875 havde ejet Justegården. Han afstod Justegården til svigersønnen Marinus V. Sørensen i 1892, og i 1905 overtog Marinus Sørensen også Fogedgården.

Marinus V. Sørensen ejede gården til 1932. Det oplyses i "Danske Gaarde" ca. 1911, at de to gårde tilsammen på dette tidspunkt havde 164 tønder land, hvoraf 144 tdr. land ager, 10 eng og 5 mose. Besætningen var på 32 malkekøer og 30 ungvæg og kalve. Køerne stod på Justegård, ungvæget på Fogedgård. Den tidligere ejer boede stadigvæk i Fogedgården^{ix}.

Fogedgaarden, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Derefter ejes gården af Anders Foged Sørensen, bror til A. V. Sørensen på Justegården, indtil 1941, hvor han må give op. H. J. Bavnhøj husker Anders Foged som en lystig fyr. Han var ungkarl og havde en husbestyrerinde, der brugte cikorie i kaffen, og det gav gode Richs-billeder til børnene. Han fortæller, at børnene altid var inviteret med, når forældrene skulle på besøg på Fogedgården, og så blev der lyttet med lange ører til Anders Fogeds fortællinger. Det kunne blive ud på natten, før man skulle hjem, og så måtte man finde vej med lommelygter, og der blev tysset på børnene, ”for det var jo ikke nødvendigt, at hele byen skulle vide, at vi gik hjem kl. 2 om natten”.

1941 år købes Fogedgården efter tvangsauktion af Carl Chr. Laursen, der kom fra Horstved, født 1915, gift med Sigrid, født 1916^x. I dag er det hans sønnesøn Chr. Laursen, der har gården (søn af Ole Laursen, der havde Hvidkiergård og siden købte Leo Thomsens hus nede i byen).

Arealet opgives 1948 til 60 tdr. land, hvoraf 50 tdr. ager, besætningen til 12 køer og 10 ungkreaturer, 4 heste^{xi}.

Anders Foged flyttede 1942 "hjem" på Justegården, hvor han kom til at bo, hvor "Moster" havde boet. Derefter kom han til at bo til leje hos Grethe og Johs. Nielsen, der netop (1943) havde købt det hus, de endnu bor i i dag.

Anders Foged tjente imidlertid godt ude på flyvepladsen, og i 1948 kunne han købe Vandgården.

Måske var det ved den lejlighed, at størstedelen af Vandgårdens jord blev lagt til Justegården.

2004 ejes gården af Joan og Chr. Laursen.

Gård nr. 5, "Bondes gård", Krogryggevej 1 (matr. 5 a)

Gården ejedes ved udskiftningen i 1791 af Christen Housen, der havde haft den i fæste siden 1781. Han var gift med Kiersten Nielsdatter og fik med hende mindst et barn: Jens født ca. 1789. Han købte gården til selveje af Møllerup i 1798 og døde et sted mellem 1801 og 1834.

Gårdens stuehus er opført ca. 1864, udhusene mellem 1926 og 1961. Gården er sammenbygget med Vandgården.

Før århundredskiftet var gården ejet af tre søskende: Anna, Thea og Theodor Bonde, der emigrerede til Amerika. Næste ejer var Hans Sørensen Kejser, der solgte til Marinus og Ane Bonde i 1910. Efter dem overtog Søren og Anna Bonde. Efter Søren død bor Anna der alene, hun er nu 82 år gammel, og Flemming Sloth passer gården for hende.

De tre statshusmandsbrug på vejen ud mod Feldballe er udstykket fra Bondes gård. (Marken yderst ude kaldes den dag i dag "Bondemarken"). Måske gælder det samme "Kejserborgen" længere ind mod Feldballe - den kom til at hedde sådan i folkemunde, fordi det var en "Kejser" (altså navnet), der boede der.

Der går en gammel kirkevej fra Kejserborgen direkte ned til Bondes gård og Vandgården. Den er vist svær at få øje på i dag, men i sin tid gik den tværs over den nuværende Kejlstrupvej og til Feldballe.

Gårdens bygninger er december 2017 til salg for 3,5 mill. kr. Grunden er på 11.540 m², boligareal 258 m². Oplyses opført 1864 (må gælde stuehuset alene, jf. ovenfor).

Bondes gård til venstre, Vandgården til højre, i baggrunden til venstre Fogedgården, i midten Kærtøften med købmandsgården og Bækhuset, luftfoto 1956. Kgl. Bibl. Sml.

Gård nr. 6, Vandgården, Kærtøften 7 (matr. 6 h)

Der ligger endnu en større dam op til gården, så der er ingen tvivl om, hvordan navnet er kommet til. Men tidligere har der været en lille sø og et sumpet område lige øst for gården, og i naboskellet til Bondes gård var der et kraftigt væld. Det er vandet fra dette område, der havde afløb gennem byen (Bækhuset, Møllegården) ud til Ovst Bæk. Jordbunden i det tidligere søområde er den dag i dag ferskvandssand.

Vandgården ejedes ved udskiftningen i 1791 af Houge Nielsen, der var født 1761. Han var gift med Anne Nielsdatter og fik med hende mindst tre børn: Mette Marie ca. 1785, Anne ca. 1794, og Karen ca. 1800. Han havde fæstet gården mellem 1787 og

1789. Han købte gården til selveje af Møllerup i 1798 og døde mellem 1801 og 1834.

Stuehuset til gården er opført ca. 1790 - altså sandsynligvis af Houge Nielsen. Vinkeltilbygningen er helt ny (1976). Vestlængen er nu ragt ned, mens sydlængen er fælles med Bondes gård. De to gårde har fra gammel tid været tæt sammenbyggede - muligvis har sammenbygningen også omfattet gård nr. 7 (Justegården), men det er svært at se helt sikkert på udskiftningskortet. Men Justegårdens oprindelige stuehus er den senere købmandsgård, der endnu ligger lige op ad de to andre gårde.

Sidst i 1800-tallet ejedes Vandgården af Jens "Vand" Knudsen (jeg formoder, det er ham, der har fået navnet efter gården, og ikke omvendt. Det kan også være muligt, at gården fik sit navn under Jens Vand Knudsen, idet skikken med at give gårdene navne de fleste steder stammer fra 1800-tallets anden halvdel).

Jens Vand Knudsen havde en søn, Andreas Knudsen, der kom hjem til Kejlstrup efter at være gået fallit med sin gård. Han overtog derefter Vandgården^{xii}.

Vandgaarden og bag den Bondes gård, til højre købmandsgården, luftfoto 1956. Kgl Bibl Sml.

Vandgården i forgrunden, Bondes gård bagerst. Til højre anes købmandsgården. Vist samme billede som ovenover, men i farver. Egnsarkivet.

Jens Vand var gift med en søster til Marinus Sørensen i Justegården. Det kan være grunden til, at Marinus kautionerede, da Andreas Knudsen overtog gården.

Andreas Knudsen klarede imidlertid ikke gården, og da Marinus Sørensen i Justegården havde kautioneret, blev han nu ejer af Vandgården. Han lagde det meste af jorden ind under Justegården. Tilbage til Vandgården var 6 tønder land, men så købte Marinus 30 tdr. land fra Kalsøgård (der herefter blev på kun 19 tdr. land), og af disse lagde han de ti tønder land ind under Vandgården.

Marinus Sørensen havde solgt det gamle stuehus til Justegården til Søren Rasmussen, der i forvejen havde forpagtet stuehuset og drev købmandsforretning derfra. Søren Rasmussen var tidligere karl på Justegården, men havde giftet sig med Kirstine Mikkelsen, der oprindeligt havde forpagtet købmandsbutikken.

Nu solgte han også Vandgården til Søren Rasmussen, med det mindre jordtilliggende, der var tilbage i byen, og de ti tønder land fra Kalsøgård. Herefter drev Søren Rasmussen både gården og butikken - Kirstine passede butikken i det daglige.

Søren og Kirstine Rasmussen havde to sønner, Albert og Rasmus. Albert og Nikoline Rasmussen overtog Vandgården efter forældrene, Rasmus Rasmussen købmandsbutikken.

I 1949 solgte Albert Rasmussen Vandgården til Anders Foged. Han havde tidligere

haft Fogedgården, men havde opgivet gården i 1942. Han havde tjent sig op igen bl. a. ved at handle heste og ved at arbejde på Tirstrup flyveplads. Anders og Anna Foged flyttede fra Vandgården i 1972, hvor de byggede det gule hus, der ligger som det første på højre hånd på vejen mod Feldballe. Der døde Anders Foged blot tre måneder efter indflytningen, men hans enke Anna Foged (Sørensen) bor endnu i huset^{xiii}.

Ejerne af Vandgården efter Anders Foged var Mie og H. P. Jensen, og efter dem de nuværende ejere Trine Bech og Carsten Sørensen. Carsten er bl.a. spillemand og har også haft Mejlgaard Slotskro i forpagtning.

Bondes gård og Vandgården var bygget sammen, så en fælles længe i midten var delt i to: nordøstenden var stuehus til Bondes gård, sydvestlængen var avlsbygning til Vandgården. Vandgårdens nordvestlænge var endvidere bygget sammen med Bondegårdens stuehus. I denne længe var der en port, og i fortsættelse af porten gik den gamle kirkesti ud til den nuværende Kejlstrupvej og tværs over denne til Feldballe. Samme længes yderste sydøstlige del er nu ragt ned.

Bag Bondegården og Vandgården gik en smal vej, som blev benyttet af alle i landsbyen. Denne vej er der senere opstået strid om ejendomsretten til. Den ses tydeligt på gamle billeder af de to gårde.

I det røde hus - det første på venstre hånd på vejen mod Feldballe fra Justegården (midtvejs mellem Justegården og de tre statsejendomme) - boede Dagmar Knudsen. Hun var ugift og søster til Knudsen på Vandgården. Derfor blev huset altid kaldt "Dagmarhus".

Gård nr. 7, Justegården, Kejlstrupvej 29 (matr. 7 a)

Ejer af gård nr. 7 var ved udskiftningen Jens Zachariassen, der var født 1749 som søn af Zacharias Jensen og Maren Sørensdatter. Selv blev han gift med Mette Sørensdatter og fik med hende mindst to børn: Maren ca. 1779 og Søren ca. 1781. Han fæstede gården i 1789 og købte den til selveje fra Møllerup i 1805, altså nogle år senere end de fleste andre gårde i Kejlstrup.

Sandsynligvis overtog sønnen Søren Jensen gården efter sin far - det er sket engang før 1834. Gården blev flyttet fra sin oprindelige beliggenhed inde i byen til sin nuværende beliggenhed i byens nordøstre udkant ca. 1848^{xiv}.

På et tidspunkt efter 1834 kom gården i Peder Jensen Justs eje. Han solgte den i 1875 til Anders Nielsen Foged, der indtil da havde drevet sin svigerfars gård i Begtrup. Efter ham overtog svigersønnen Marinus V. Sørensen gården i 1892. Gården blev drevet sammen med Fogedgården 1875-92 under Anders Nielsen Foged, og igen 1905-32 under Marinus V. Sørensen (til 1929) og hans søn.

Gården beskrives i Danske Gaarde fra ca. 1911 således: "Hovedbygningen er opført i

grundmur og har stråtag. Avlsbygningerne er opført dels i bindingsværk, dels i støbt beton, alle med stråtage"^{xv}.

Han købte en del jord til og opførte det nuværende flotte stuehus i 1919. Også avlslængerne blev fornyede - populært sagt byggede man en ny gård udenom de gamle bygninger - dog blev den gamle østlænge (der blev revet ned i forsommeren 1998) ved med at lukke gården mod øst.

Derefter beskrives gården i 1934 således: Den anselige hovedbygning er hvidpudset, ligger mod syd til den gamle have og med åben terrasse til denne. De tre avlslænger er sammenbyggede. I den vestlige længe er der vognport med værelser over til folkene, samt heste- og svinestald, i den østlige længe er der kostald, mens længen mod nord er lade. Øst for længerne er der en stråtekstald af træ til søerne"^{xvi}.

Til gården hørte i 1875 kun 39 ha., men ved tilkøb under Marinus V. Sørensen kom den op på 54 ha., hvoraf 46 tdr. ager. Besætningen var i 1934 på 35 malkekøer og 35 stk. ungkreaturer, samt 6 heste^{xvii}.

Efter Marinus Sørensens død i 1929 blev såvel Justegården som Fogedgården i 1931 overtaget af sønnen A. V. Sørensen. Han havde haft de to gårde i forpagtning siden 1926. Året efter, 1932, solgte han Fogedgården fra, men han blev på Justegården til sin død i 1975.

Justegaarden, til venstre skolen, luftfoto 1947, Kgl Bibl Sml.

Justegården overgik derefter til A. V. Sørensens søn Eskild Sørensen, der døde i 1993. Han var ugift og fik stor hjælp af sin søster, Else Sørensen, der nu er alene tilbage på gården. Hun har ved siden af landbruget også restauration for bestilte selskaber og ferieboliger for turister.

Else Sørensen fortæller:

"Min bedstefar Marinus V. Sørensen havde også Nøruplund, og der boede familien, mens de byggede Justegården om. Han handlede gårde sammen med de kendte handelsmænd: Legarth fra Rønde, Chr. Vester, Niels Foged i Bjødstrup.

Dengang var der noget ved at være gårdmand. Det blev sagt om min bedstefar, at han aldrig var set i arbejdstøj, og om min bedstemor Else Marie Sørensen blev det sagt, at hun aldrig havde vasket et gulv.

Jeg husker ikke bedstefar, for han døde et år efter jeg blev født (1929). Men jeg husker bedstemor. Hun sad i en stol og foretog sig aldrig noget. Men jeg ved, hun var en velbegavet dame. Hun havde været på Testrup højskole og var rigtig grundtvigianer, og det gav nogle sammenstød, da hun kom her til Kejlstrup, hvor det jo var Indre Mission, der "regerede". Men så blev hun vakt til Indre Mission, og efterhånden kom det også til at gælde bedstefar. De havde tæt kontakt til greveparret på Møllerup, der også var vakt. Døtrene fra Møllerup kaldte vi "komtesserne", de var med i missionslivet her i Kejlstrup - de holdt søndagsskole - min faster Anna var veninde med dem. Hun blev senere gift med pastor Jørgensen i Feldballe. Bedstefars helt store sorg var, at min ældste farbror kom i stor gæld, og kreditorerne kom og hentede forskellige ting her på Justegården. Det endte med, at farbror Niels tog til Canada i

Justegaarden, til højre nederst Lyshøjvej, luftfoto 1991. Kgl Bibl Sml.

1925 eller 1926. Tante var hjemme på besøg engang i 1930'erne, men Niels så vi ikke igen før i 1952.

Bedstefar var med i den kreds, der i 1897 fik grundlagt Rønde Højskole, og han var også senere med i kredsen omkring Rønde Højskole og var med til at hjælpe i betrængte tider. Han havde meget at gøre med forstander Herskind. Ham husker jeg mest for altid at drikke kaffe af underkoppen!

Hvor man dog diskuterede politik dengang! Far var overbevist konservativ, og en af hans brødre var lige så overbevist Venstremand, så det gav debat i hjemmet. Min morfar var også konservativ og blev medlem af landstinget. Han var landbrugs-kandidat og højskolelærer i Nr. Nissum. Jeg husker, der var en vældig aktivitet og selskabelighed i hjemmet deroppe.

Far og mor traf hinanden i 1920, da mor kom her til gården som ung pige. De fik gården her i forpagtning i 1926, da de blev gift. I 1932 overtog de gården til ejendom. Jeg kom til verden her på gården i 1928. Jeg tog præliminæreksamen fra Rønde Kursus og blev senere lærer på Rønde Højskole, fra 1958 til 1975.

De havde det godt med hinanden, mange af de gamle her i Kejlstrup. Far og en nabo Niels Peder var altid sammen og snakke lidt hver dag, og de kunne også drille hinanden i al godmodighed. Jeg husker et år, hvor høsten ikke havde været noget at råbe hurra for her på Justegården. De står og kikker ind i laden, hvor høsten ikke fyldte alt for meget. Så siger Niels Peder til bedstefar: "Det var da en bitte høst, du fik i år!" "Ja, såmænd", svarede far, "din høst kunne jo mageligt også have været her!" Der var altid gamle folk på aftægt på gårdene. Bedstemor var på aftægt her i Justegården til hun døde i 1935. Den store stue var simpelt hen delt op med en streg tværs over gulvet - den ene halvdel var så bedstemors, den anden vi andres.

"Moster" Mette Marie havde været oppe på Fogedgården og boede nede i byen. Da hun blev ældre, kom hun så her til Justegården og bo, og så måtte der sættes nye skillelinjer op. Hun døde i 1951 - det var samme år, som mine forældre havde sølvbryllup, og først derefter havde de huset for sig selv.

Jeg kan huske, at tømrer Anders Andersens mormor skulle sørge for tørv til Moster. Og Moster ville ikke have for mange ind ad gangen. Hvis hun syntes, der var for mange, kommanderede hun: "Ud med dem igen!" Og så måtte den stakkels kone bære dem ud igen. Men hun tog det med godt humør - hun var faktisk altid i godt humør, hun gjorde rent rundt omkring, gik i roerne og meget andet forefaldende arbejde.

Jeg holdt på højskolen efter at min far var død og min bror Eskild havde overtaget gården. Mor var gammel og Eskild var ugift, så der var god brug for lidt hjælp.

Det kom mig til gode, at jeg var uddannet håndgernings- og gymnastiklærer, for vi begyndte at tage imod turister til ferieophold, og det udviklede sig til, at vi også tog imod lokale selskaber. Det begyndte sidst i 1980'erne, da en nabo spurgte, om vi ikke kunne holde datterens konfirmation. Det lød da egentlig meget spændende, så det gjorde vi, og derfra udviklede det sig. Vi satte aldrig en annonce i - reklamen foregår ved "mund-til-mund" metoden. Det største selskab, jeg har haft, var et bryllup med 115 gæster. Da var vi nødt til at have telt i gården.

Det folk kan lide ved at komme på Justegården, er, at her kan man være ude, samtidig med at man er hjemme, som én har formuleret det. De hjemlige og private omgivelser tiltaler mange.

For tiden har jeg også 18 elever fra Vildtforvaltningsskolen i kost og logi. Det er et kursus over ni måneder, der foregår hvert andet år. Det er jo "fast arbejde", og jeg synes vældig om på den måde at have unge mennesker i huset hele tiden".

Grunden til Anna Fogeds hus på vejen ud mod Feldballe (første hus på højre hånd fra Justegården, lige før de tre statsejendomme) blev stykket fra, da Eskild Sørensen overtog Justegården og købte jorden fra Vandgården. Anders Foged i Vandgården og Aksel Sørensen Foged i Justegården var jo brødre.

2009 ejes gården af Asthor og Malene Nielsen. Marts 2021 er gården til salg for 8,5 mill. kr. Oplysninger: opført 1919, 461 m² bolig, 263 m² udhus. Febr. 2022 til salg for 7,5 mill. kr. bolig 461 m², grund 4,2 ha.

Gård nr. 8, Mosegården, Kejlstrupvej 31 (matr. 21, 8 l. og 19 e)

Ved udskiftningen i 1791 havde Niels Nielsen gården. Han var født ca. 1757 og havde haft gården i fæste siden 1787. Niels Nielsen købte gården til selveje fra Møllerup i 1798. Niels Nielsen var gift med Anne Sørensdatter og fik med hende i hvert fald ét barn: Mette Nielsdatter.

1907 blev gården købt af ejeren af nabogården, Clemensgården, Jens Peter Nielsen. Efter hans død overtog sønnen Niels Peter Nielsen de to gårde i 1921.

Niels Peter Nielsen var formand for det missionske Skaarup Mejeri. Han bestyrede sognets hjælpekasse, og hans børn husker, at der kom mange folk i gården for at søge om hjælp fra "kassen".

Niels Peder Nielsen giftede sig med en datter af bysmeden, der boede i de bindingsværksbygninger, der endnu ligger midt i byen, mens smedjen lå lidt øst for bygningerne. Da parret overtog hendes barndomshjem, indrettede Niels Peter cementstøberi der. Vist nok i et slags kompagniskab med købmand Rasmussen. Grusgraven til Clemensgården (Stensbjerg, oppe ad den nuværende Lyshøjvej) var et vigtigt element i virksomheden, og det samme var bækken, der løb gennem støberiets

område og videre om til Møllegården.

En søn, Johannes, hjalp til på støberiet. Derfor købte han praktisk nok det hus, der lå lige ved siden af, og som var bygget omkring 1917.

Da Johs. Nielsen senere selv overtog støberiet, flyttede han det op i de bygninger, der var blevet ledige på hjørnet til Lyshøjvej, da smed Poulsen var holdt op der. Den grusgrav, støberiet benyttede, lå på Clemensgårdens marker ude ad Lyshøjvej på Stensbjerg.

De gamle cementstøberi-bygninger solgte Johs. Nielsen til Kaj Frederiksen, der senere solgte til Rudolf Knudsen.

I de senere år er Johs. Nielsen gradvist holdt op med cementstøberiet. Han fortæller:

"Min far Niels Peter Nielsen havde Clemensgården, og jeg er født der. Far giftede sig med datteren på det, vi nu kalder det gamle cementstøberi, og så fik han sammen med købmand Rasmussen den idé at begynde med cementstøberi i bygningerne dernede. Der var god oplagsplads bagved, og vand var der også. Sand og grus kunne fås ude fra grusgraven til Clemensgården, ude ad Lyshøjvej, hvor den nye gård nu er bygget.

Jeg gik så og hjalp far på cementstøberiet, og da huset ved siden af støberiet blev til salg i 1943, købte jeg det - det er det, vi bor i stadigvæk (Kærtoften 8). Det var selvfølgelig meget praktisk at bo lige ved siden af støberiet. At jeg så selv, da jeg overtog støberiet, flyttede det op i smed Poulsens gamle bygninger på hjørnet af Lyshøjvej, er en anden sag. Det var jo dog stadig tæt ved huset her.

Mine forældre flyttede ind i huset her i 1948 (i lejligheden i sydenden, hvor Kristine Mogensen havde boet siden vi købte huset). Det skete, fordi min bror Jens Peter overtog gården og blev gift med Sigrid. Men min far døde samme år, og derefter overtog jeg støberiet fra nytår 1949.

Jeg blev gift med Grethe i 1950, og herefter var vi altså en familie i huset og havde så mor boende i lejligheden i sydenden, hvor Kristine Mogensen havde boet indtil da - Kristine flyttede op i en lejlighed, der blev indrettet af karlekamrene i det tidligere stuehus oppe på gården.

Grethe tjente på Møllebakken i Taastrup, og vi traf hinanden gennem gymnastikforeningen i Taastrup - hun spillede håndbold og jeg fodbold. Det var vist en meget almindelig måde for unge at træffe hinanden på dengang. Taastrup lå i hvert fald langt uden for vores normale horisont her i Kejlstrup - men gennem sporten kunne man altså alligevel støde på hinanden.

Clemensgården og Mosegården har altid hørt tæt sammen og har vel fra begyndelsen været bygget sammen. I min fars tid blev de drevet sammen. Efter fars død blev de to

gårde overtaget af min bror, Jens Peter Nielsen, der døde i 1980. Sigrid drev gården videre nogle år, idet hun forpagtede jorden ud til Flemming Lüttichau på Møllerup.

Sigrid solgte senere gården til Niels og Lotte, der så boede i stuehuset på hjørnet. Han er uddannet tømrer og nu politibetjent.

Gården brændte i begyndelsen af 1980'erne. Niels og Lotte købte hus i Rønde, men byggede så en helt ny gård ude på marken, ud ad Lyshøjvej. De har nu forpagtet jorden ud til Amdi. Den gamle lade blev indrettet til lejlighed, mens de fik bygget det nye stuehus - den er nu indrettet med to ferielejligheder til turister.

De bygninger, der stod efter branden inde i byen, blev solgt til Lisbeth og Ove Blak. Han underviser på Købmandsskolen i Århus, hun er laborant i Århus. Foruden stuehuset er der et par udlænger tilbage, der holder de et par heste.

Kristine "Slagter" Mogensen

Et særligt kapitel fortjener Kristine Mogensen, der oprindeligt tjente på Mosegården og Clemensgården hos Jens Peter Nielsen omkring århundredskiftet. Da han døde og sønnen senere overtog gården, blev Kristine boende hos enken og begyndte at tage på arbejde ude hos folk. Det har altså sandsynligvis været fra 1907, hvor Kristine var 25 år gammel. Hun kom til at bo hos enken fra gården, idet der blev opført et aftægtshus til hende lige over for gården - det hus, som Sigge og J. J. Poulsen (smeden) bor i i dag (Kejlstrupvej 24). Aftægtshuset var bygget sådan, at man fra vinduerne lige akkurat kunne se ind gennem porten i gården, så hun kunne følge med i, hvad der foregik derovre.

Musse Moesmand voksede op i Clemensgården og er søster til Johs. Nielsen. Hun fortæller:

"Kristine voksede op i Torlykke mellem Kejlstrup / Vesterskoven og Egens (ud ad Kolkærvej, huset er væk nu, men marken derude hedder stadigvæk "Torlykkemarken". Den hører til Møllerup og er den absolut yderste ende af Rønde kommune over mod Egens). Hendes forældre arbejdede på Møllerup. Hun var den ældste i en stor søskeneflok, og hun måtte allerede som otte-årig tage sig af pasningen af de mindre søskende, mens moderen var på arbejde. Tidligt kom hun til Mosegården for at tjene, og her blev hun som en mor for os børn. Vi børn kaldte hende altid Dinne. Vi var 6 søskende, og vi havde en fodermester, der også havde 6 børn. Så der var et vældigt liv i gården. Men Dinne holdt af os allesammen og havde altid tid til at tage sig af os, selv om hun altid var i arbejde. Hun sagde: "Gud har været god ved mig. Han gav mig seks børn og ingen mand at skændes med!"

Dinne tog sig af alt forefaldende arbejde rundt omkring på gårdene og på Møllerup. Hun vaskede og gjorde rent, hun hjalp inde og ude, hun var med til fødsler,

konfirmationer, bryllupper og begravelser - hun tog imod de nye verdensborgere og hun lagde de døde i kiste.

Allermest kendt var Kristine Mogensen måske som "hjemmeslagter". Hun kunne håndtere selv de største grise. Hun havde lært det, da hun tjente på Clemensgården, for da var det Jens Peter Nielsens kone, der stod for slagtingen, og hun har selv fortalt, at

Kristine Mogensen (til højre) i funktion som hjemmeslagter. Egnsarkivet.

hun var med til alle slagtinger på gården i de 13 år, hun tjente der. Hun havde selv kniv og sav og "smidestrikke" (til at binde grisen med om trynen) med, når hun kom til folk. Op til jul kunne hun have både to og tre slagtinger på en dag, og hun gik aldrig fra et sted, uden at grisen var parteret og der var lavet pølser og det hele.

Hun fik 2-3 kr. for hver slagting, dog 50 øre for en kalv - og så fik hun lidt sul med hjem, hvilket måske forklarer, at hun selv var "godt i stand".

Kristine Mogensen påtog sig også at klippe får, lave garn og brodere lagner. Og så vidste hun alt om blomster og haveanlæg, hun klippede mændene og drengene i gården, spændte jumben for og kørte selv til Nødager for at besøge sin mor og søster der (moderen boede hos søsteren efter faderens død). Oveni havde hun tid til at lave fastelavnssris og drager til børnene.

Ud over arbejdet fik hun alligevel tid til at være med i søndagsskolen hver eneste søndag, den samlede dengang omkring 50 børn hver søndag, og hun var også med i sommerlejrene på Djursborg, en FDF-lejr ved Grenaa. Her forestod hun madlavningen ved mange af de pigelejre, KFUK arrangerede.

Hun cyklede rundt, og om vinteren havde hun bundet uldtøj om fødderne for at kunne stå fast, hvor det var glat, og vel også for at give lidt varme"^{xviii}.

H. J. Bavnhøj husker Kristine fra sin barndom i 1930'erne: "*Kristine levede af at gå rundt og hjemmeslagte grise, får og kalve på gårdene, og hun havde særlig travlt op til højtiderne som konfirmation og navnlig jul. Så spadserede hun rundt med sin blå,*

store tøjpose med sav og knive. Hun kom meget tidligt om morgenen kl. 7 og blev som regel til kl. 10 – 11 om aftenen, hvor de lavede leverpostej, medister og rullepølser. Hun var en skrap dame, som kunne kommandere med mandfolkene, eller som hun sagde: "kålfolkene" (karlefolkene), når de skulle hjælpe med at stikke og skolde grisen i de store trækar, som også blev brugt til storvask".

Kristine Mogensen døde i 1965, 83 år gammel, og virksom til det sidste.

Gård nr. 9, Clemensgården (brændt, men sammenlagt med nr. 8)

Mosegården var i 1791 ved udskiftningen fæstet af Jens Nielsen Bonde, der var født 1749 og gift med Kiersten Jensdatter. Med hende havde han mindst et barn, nemlig Maren, der blev født i 1783. Gården havde han haft i fæste siden 1777, sandsynligvis efter sin far Niels Rasmussen Bonde.

Da Kiersten døde i 1794, giftede Jens Bonde sig anden gang med Karen Sørensdatter. I 1798 købte han gården til selveje af Møllerup. Han døde mellem 1801 og 1834.

I "Danske Gaarde" forklares dog således: Clemensgården blev 1797 købt til fri ejendom af den sidste fæster Peder Klemmensen, som 1803 tilskødede den sønnen Søren Peder Klemmensen. Efter ham overtog sønnen Niels Sørensen Klemmensen gården, og efter hans død i 1866 drev enken Kirsten Marie Sørensdatter den videre. Hun giftede sig anden gang med Mads Peder Jensen Klemmensen, der var fætter til hendes første mand, og han skødede 1886 gården til deres datter Mette Marie.

Det kom sig af, at Mette Maries bror ikke ønskede at blive landmand og overtage gården. Han blev i stedet vognmand i Århus. Mette Marie Clemmensen giftede sig med Jens Peter Nielsen Foged fra Egens (født 1858 på Dyrkærgård). Han smed senere Foged-navnet væk - ingen ved hvorfor - og blev altså kun kaldt Jens Peter Nielsen. Hans søn Niels Peter har heller aldrig heddet andet end Nielsen til efternavn^{xix}.

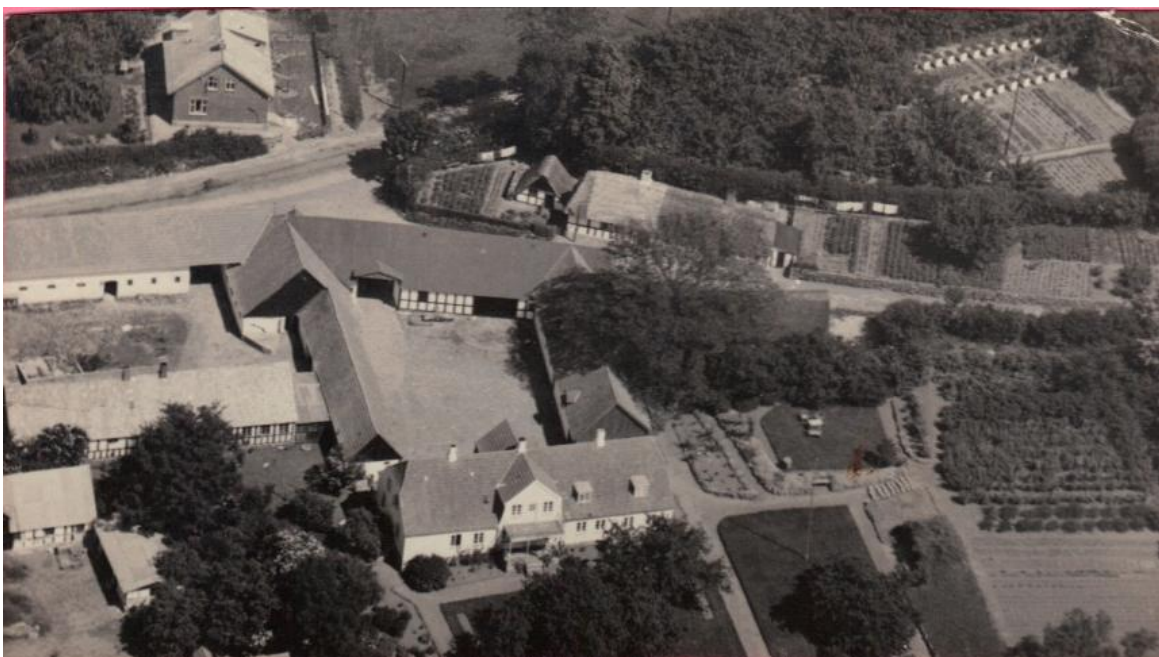
Jens Peter Nielsen købte i 1907 nabogården og flyttede derover. De to gårde blev derefter drevet samlet. 1911 opgives det, at tvillinggården har 87 tdr. land, hvoraf 80 tdr. ager. Besætningen er på 25 malkekøer og 16 stk. ungkvæg og kalve^{xx}. Der blev købt 20 ha. til i 1906, 11 ha. i 1921 og 3,3 ha. i 1924 - herefter opgives jordtilliggendet i 1934 til 60 ha., heraf 55 ha. ager^{xxi}.

Efter Jens Peter Nielsens død i 1914 blev gårdene i nogle år drevet videre af enken, med sønnen Niels Peter Nielsen som forpagter.

I 1921 overtog Niels Peter Nielsen tvillinggården. I 1930'erne havde den en kvæg-besætning på 35 malkekøer af rød dansk malkerace. Der var seks arbejdsheste, og der leveredes 150 slagterisvin årligt. På dette tidspunkt beskrives de to sammenlagte gårde således:

"Hovedbygningen ligger i den østlige gård (d.v.s. den oprindelige Clemensgaard) med en åben veranda og altan ud mod haven mod syd. Af avlsbygningerne er der garage og hestestald i den østlige sidelænge, den vestlige sidelænge, der er fælles for de to gårde, rummer vognport, en gennemkørselsport fra gård til gård, samt svinestald. Den nordlige længe, laden, er til gården opført af bindingsværk, mod nord (ud mod vejen) af beton, tækket med bølgeblek. Den vestlige gård har mod syd en længe, der rummer værelser til folkene^{xxii}, og længen overfor denne mod nord kostald, medens den vestlige sidelænge af bindingsværk, indeholder bl. a. svinestald".

H. J. Bavnhøj husker, at Clemensgården i hans barndom i 1930'erne blev benyttet som fodermesterbolig for Mosegården. Her boede et vestjysk fodermesterpar, som til naboernes undren praktiserede den gamle skik at spise hele familien af samme fad. Fodermesteren hed Jens Riis. *"Så sent som 1935 har jeg set familien lange til samme fad grød eller samme stegepande, der stod midt på langbordet, som man var bænket om. Der var seks børn, en voksen pige Karen, de enæggede tvillinger Mads og Svend, Ejnar, Anton og lille Thorvald"*. Familiens vestjyske dialekt skilte dem naturligvis også ud fra resten af byen, ud over dem husker Bavnhøj kun Skårup-mejeribestyreren Johs. Donskows vendelbomål ("hai wa wendelbo") som forunderlige "fremmede tungemål" i landsbyen.

Kejlstrup 1948, i midten Mosegården, Østervej-Kejlstrupvej krydset. Egnarkivet.

Gård nr. 10, Stenbjergvej 5 (matr. 10 a)

Gården har fra gammel tid ligget på hjørnet af den nuværende Stenbjergvej og Kejlstrupvej. Jorden ligger mod nordvest, ud ad Stenbjergvej.

Det nuværende stuehus er opført 1873, en nyere længe i 1917.

Stenbjergvej 5, til højre Mosegården, til venstre det nye stuehus til Vestergaarden, øverst Vesters villa, i forgrunden Møllegården, luftfoto 1947. Kgl Bibl Sml.

Jens Jacob Jensen havde gården efter sine forældre i dette århundrede, eller rettere bestyrede den for sin mor. Men han måtte give op under 30'ernes landbrugskrise og flyttede i stedet over i huset ved siden af bageren. Huset brændte, mens han sad til leje der.

Jens Jacob var eneste barn i forældrenes ægteskab. Han var gift med Ellen. Han kørte mælk for Grønfeld Andelsmejeri.

Efter Jens Jacob Jensen blev gården overtaget af Jane og Aksel Foged (en fætter til Aksel Foged på Dyrkærgård i Egens, en søn Jørgen Foged har Overgaard i Egens).

Efter Fogeds gik gården til Martin Sørensen, derefter til Sigrid og Karl Petersen (Sigrid var datter af amtsrådsmedlem Jens Jørgensen i det røde hus på hjørnet ned til Vestergaard). De to byttede gården med Albert og Agathe Knudsen, og fik deres hus i stedet. Efter disse overtog en søn Peter Knudsen gården.

Gårdene i Kejlstrup er markeret med rødt på dette matrikelkort fra ca. 1836.

Peter Knudsen solgte til Kjeld Sloth, der senere solgte til sin ældre bror Flemming Sloth. Peter bor nu til leje i stuehuset.

Til gård nr. 10 synes tidligere at have hørt et hus, der lå på hjørnet af vejen til Egens. De ældre i byen husker, at der på den firkant, hvor huset havde ligget, var roekule til gården i mange år. I dag er stedet have og hører til det røde stuehus længere oppe ad Stenbjergvej.

2009 udlejes gården.

Gård nr. 11, Vestergaard - samt rødt stuehus Stenbjergvej 4 A (matr. 11 c)

Sammen med Kjellerupgård er denne gård den eneste, der blev udflyttet i sidste århundrede. Gården lå oprindeligt der, hvor det røde stuehus nu ligger, øverst i byens nordvestlige hjørne: Stenbjergvej 4 A.

Gården blev i 1775 overtaget i fæste af Peder Hansen Clemmensen, født 1747, efter hans far Hans Pedersen Clemmensen, gift med Karen Sørensdatter.

Peder Hansen Clemmensen blev gift med Mette Nielsdatter og fik med hende mindst fem børn: Søren ca. 1773, Mette ca. 1775, Niels ca. 1781, Karen ca. 1782 og Jens ca. 1785. Han købte gården til selveje af Møllerup i 1798. Han døde 1818, hvorefter gården blev overtaget af hans ældste søn, Søren Peder Clemmensen.

Ejer af gården var i 1829 Birthe Sørensdatter, der dette år giftede sig anden gang med Jens Rasmussen.

I 1848 brændte gården, og derefter flyttedes den ud på marken, til dens nuværende beliggenhed, ca. 200 m. vest for den oprindelige placering.

Jens Rasmussen overdrog i 1857 gården til sin søn Jens Jensen, der lod opføre et nyt stuehus til gården^{xxiii}.

Jens Jensen døde i 1879. Enken, Birthe Kirstine Poulsdatter, overtog gården og tilskødede den i 1883 til sin svigersøn, Jens Sørensen.

Jens Sørensen blev en af Kejlstrups mest kendte borgere gennem tiderne, Han blev både sogneråds- og amtsrådsmedlem, og titulerede sig altid amtsrådsmedlem. Han stammede fra Aldersro på Grønfeld Mark (født 1858) og var gift med Berthea Marie Jensen, der var datter på Vestergård (også født 1858)". Til gården hørte i 1911 65 tdr. land, hvoraf 60 tdr. land ager. Besætning: 14 malkekøer, 16 stk ungkvæg og kalve^{xxiv}.

Gården beskrives 1911 således. "Hovedbygningen er opført i grundmur og har stråtag. Avlsbygningerne består af tre sammenbyggede længer i bindingsværk med stråtag. Ved den østre længe er der udbygget en kostald i grundmur og med stråtag, og nord for gården ligger en svensklade"^{xxv}.

Jens Sørensen lod det præsentable røde stuehus bygge i 1919. Hans tre døtre og ene søn boede gennem mange år derhjemme. Datteren Sigrid flyttede dog over på den anden side af vejen, idet hun giftede sig med Karl Petersen i gård nr. 10. Efter faderens død var "Søstrene Sørensen i det røde hus" et fast begreb i byen. Sigrid og Karl testamenterede en tredjedel af deres arv til missionshuset, og det blev brugt til en hårdt tiltrængt modernisering, der bl. a. indebar den revolution, at kvinder og mænd gik ind ad samme dør og sad sammen i salen – det skaffede plads til et moderne toilet i gangen.

Jens Sørensen fik nogle gamle stråtækte bygninger, der endnu lå på den oprindelige beliggenhed efter branden, ragt ned, så det nye stuehus kom til at ligge ensomt ved vejen, kun med et enkelt udhus langs vejen til Vestergaard. Det var et efter sin tid endda meget præsentabelt og i øvrigt velproportioneret hus, der kan siges at foregribe den senere "Bedre Byggeskik"-tradition.

Musse Moesmand husker, at Jens Sørensen fik radio engang i 1920'erne, og at det var spændende at komme derned og høre radio. Hun husker også, at Jens Sørensen som amtsrådsmedlem havde noget med Grenaa Sygehus at gøre og i den anledning ofte var til møder på sygehuset i Grenaa.

Kejlstrup Vestergaard 1947. Kgl. Bibl. Sml.

Kejlstrup Vestergaard 1991. Kgl. Bibl. Sml.

Tidligere har der også ligget et hus på hjørnet, hvor vejen går ned til Egens (Kolkærvej). Huset lå overfor gård nr. 10, og den hørte muligvis dengang til gården, men er i dag lagt til det røde "amtsråds-stuehus".

Johs. Nielsen husker, at hans far fortalte om en mand, der boede i dette hus, men i hans egen tid var huset allerede ragt ned, og i stedet havde gården roekule der.

I dag er der have.

Johanne (en datter af Chr. Vester, født 1901) og Svend Åge Bavnhøj (født 1900 i Ballerup) købte i 1923 Vestergaard efter Jens Sørensen og havde den til 1958. De restaurerede og moderniserede stuehuset og lagde tegltag på i 1924^{xxvi}. 1948 opgives det, at der til gården hørte 45 tdr. land, hvoraf 44 tdr. ager. Besætningen opgives til 16 køer, 16 ungkreaturer, 4 heste^{xxvii}.

Johanne og Svend Aage Bavnhøjs søn Hans Jørgen Bavnhøj fortæller i sine erindringer om sine forældres tid på Kejlstrup Vestergaard²:

Bedstefar Kr. Vester købte på et tidspunkt, måske i slutningen af Første Verdenskrig, Islegaard på Sjælland. Han ansatte sin datter Johanne, min mor, som husjomfru, altså køkkenleder. På et tidspunkt ansatte han en ung mand ved navn Svend Aage Bavnhøj som forvalter, og de to unge fattede interesse for hinanden og fandt ud af, at de ville giftes.

Alle, der kom til Vester-familien udefra, har erfaret, at det ikke er let at blive accepteret som "fremmed", og min far, der oven i købet var sjællænder, var ingen undtagelse. Han følte sig dog efterhånden accepteret af bedstemor, altså hans svigermor – mere kneb det med bedstefar, Kr. Vester, familiens "overhoved". Men det gik dog.

Efter at bedstefar havde solgt Møllerup, afsatte han som tidligere nævnt 50.000 kr i arv til alle sine børn. Pengene blev sat i forskellige gårde. Mors penge blev sat i Kejlstrup Vestergaard, en forsømt gård i Kejlstrups nordvestlige udkant.

Forklaringen var, at bedstefar havde købt gården og lagt markerne ud til græs til sine høveder, som han handlede med. I 1921 solgte han så gården til Kristian Madsen fra Rønde, der dog viste sig at være en dårlig landmand – eller i hvert fald ikke magtede at få gården på fode. Bedstefar havde ved salget til ham udstedt en panteobligation på 50.000 kr, min mors arv, men det viste sig snart, at Kr. Madsen ikke evnede at forrente den. For at pengene ikke skulle gå tabt, overtalte bedstefar mine forældre til at overtage gården. "Hvis du er et rigtigt mandfolk", skal han have sagt til far, "så får du sat skik på den gård". Både mor og far var meget betænkelige, enhver kunne se, at gården var forsømt, og at det ville kræve voldsomme kræfter at få sat skik på den.

Men bedstefar var jo ikke nem at modsige – og var slet ikke vant til at blive modsagt. Så mine forældre påtog sig med store betænkeligheder opgaven. Kr. Madsen opgav gården og blev lillebilvognmand i Rønde i 1924, og mine forældre overtog gården. Og det skulle vise sig at blive nøjagtig så vanskeligt, som de havde frygtet.

Far sled og slæbte på gården 1920'erne igennem og var sådan set lige ved at være kommet oven vande, vi havde endda bil i et par år, men så kom krisen i 1930'erne. Som så mange andre var vi på fallittens rand – jeg var blevet født i 1925 som den første af en børneflokk på

² Folk og Liv omkring Kalø Vig, bind 5 2023

fire – og jeg tror, at mine forældre fik en hjælpende hånd fra mors søskende og svogre i Kolindsund, ellers var det ikke gået. Det er jo så den anden side af Vester-familien: man kunne godt gå og stikke til hinanden i det daglige, men man var også klar til at hjælpe hinanden, når det brændte på for en i familien. Et problem for et familiemedlem blev set som et problem for hele familien. Familiens ære var på spil.

Far fik efterhånden bygget et ordentligt stuehus op, men avlsbygningerne var håbløst forældede og krævede meget ekstra arbejde. Da far kom i 50'erne, var han slidt op. Som 58-årig fik han en blodprop og fire år senere, i 1962, døde han, og gården blev solgt”.

Johanne og Svend Aage Bavnhøj solgte i 1958 gården til Verner Knudsen og Thomas Foged, der havde været i USA sammen - det endte dog med, at Verner Knudsen købte Thomas Foged ud.

Thomas Foged blev kendt som den, der købte den første mejetærsker, der har kørt i Kejlstrup...

2009 ejes gården af Helle Hougaard og Niels Erik Jensen.

Gård nr. 12, Møllegården, Stenbjergvej 7 (matr. 12 a)

Der er ingen tvivl om, at gårdens navn stammer fra, at der har hørt en vandmølle til. Beliggenheden nede i lavningen passer til det, og den nuværende ejer Oluf Sloth kan da også fortælle, at han er stødt på gamle bjælker og planker, der hvor møllen må have været.

Ved udskiftningen ejedes gården af Søren Hansen. De nuværende længer, herunder stuehuset, er opført omkring århundredskiftet - de nyere længer mod syd dog i 1962 og 1966.

I begyndelsen af 1900-tallet ejedes gården af Andreas Møller.

Andreas Møller døde efter en tragisk ulykke. Han havde fået Peter Sørensen snedkeren til at komme og kikke på loftet, der trængte til reparation. Da de to mænd gik på loftet for at tage det i øjesyn, var det så raddent, at de faldt igennem, og Andreas Møller landede lige bag en hest i stalden nedenunder. Hesten blev forskrækket og sparkede ud og ramte Andreas Møller, der senere døde på sygehuset af sine kvæstelser.

Huset på Kolkærvej, som Karl Jensen bor i nu, blev opført som aftægtsbolig for Andreas Møllers enke Kirstine omkring 1931. Det var hårde tider, så de støbte selv murstenene af cement i haven, og så kom folk og hjalp som det nu passede. Det var slet ikke usædvanligt dengang.

Stenbjergvej omkring 1910, billedet er taget mod syd, gårdene ligger til venstre (mod øst) i billedet. Egnarkivet.

Møllegaarden, luftfoto 1947, Kgl. Bibl. Sml.

Andreas Møllers bror, der havde hjulpet til på gården, flyttede med over i huset til Kirstine Møller.

Lidt længere nede ad gaden lå et bindingsværkshus med vejrhane. Her boede Anton Jensen, kaldet Anton Vægter, der havde vist været en vægter blandt forfædrene. Anton og konen var ”synagogeforstandere”, som man sagde, d. v. s. at de passede missionshuset, og det med stor nidkærhed. Anton kunne også klippe, så han var en af byens frisører, her blev man klippet i køkkenet om vinteren og i frisk luft på gårdspladsen om sommeren. Det var aftenarbejde, og en klipning kostede 50 øre. Desuden solgte de persille og urter fra haven, og Anton var tækkemand, og så dygtig, at han mest var optaget af at tække de riges sommerhuse ved Femmøller Strand. ”Han ville gerne gøre sig kostbar og sige, at han ikke havde tid, når folk ville bestille ham til at tække, han havde jo så travlt med sommerhusene i Femmøller. Men når man så fandt en anden tækkemand, blev han fornærmet”, husker Hans Jørgen Bavnhøj.

Efter Andreas Møller blev gården solgt til Søren Møller Jensen fra Ugelbølle. Han var ung og fandt sig vist ikke til rette i Kejlstrup, så han overlod efter få år gården til sin datter og hendes mand Viggo Nielsen.

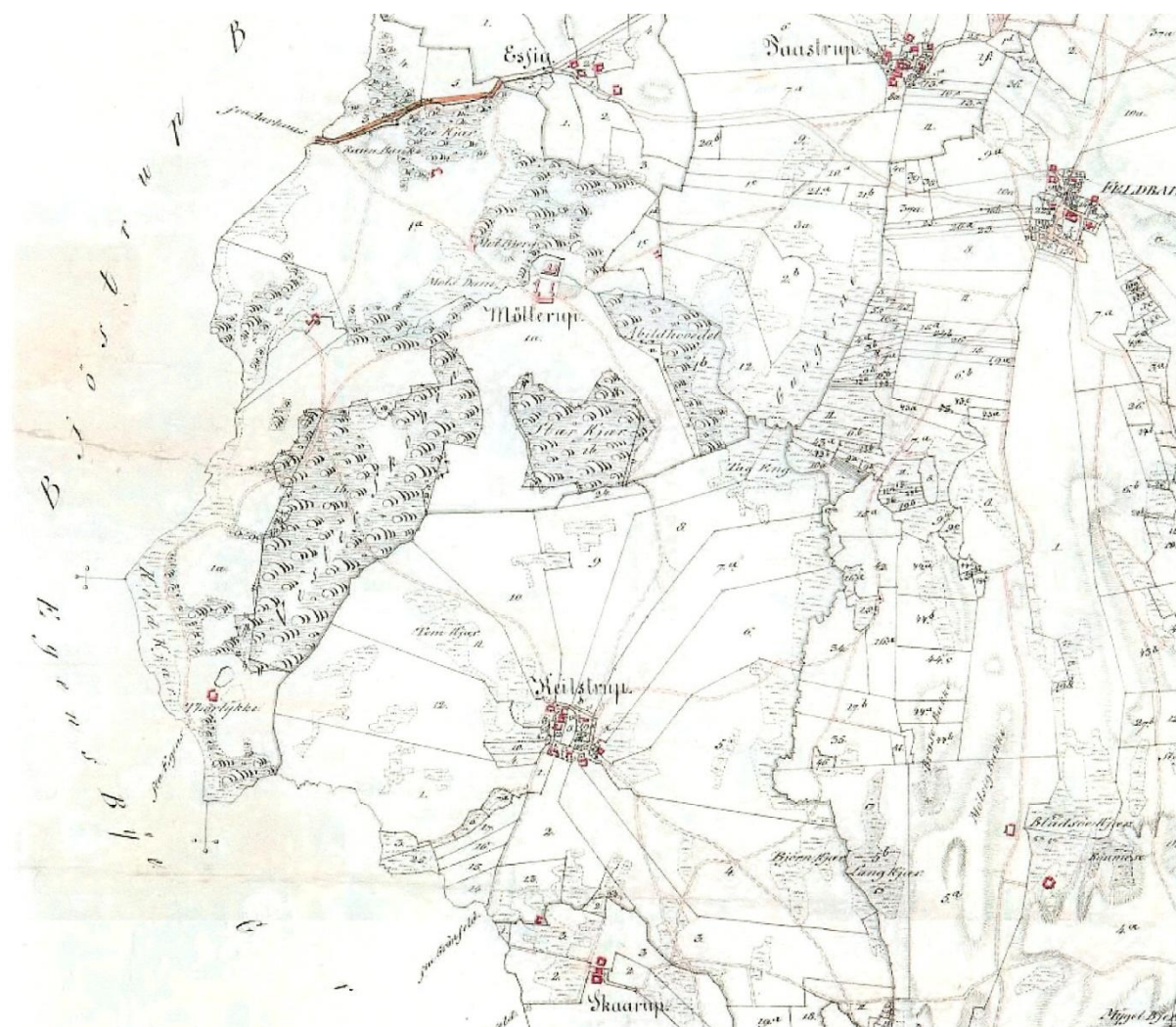
Den ledsagende tekst til dette billede fra Egnsarkivet fortæller, at billedet er fra en gård på Stenbjergvej, og at herren på hesten til højre er sognerådsformand Anton Sørensen. Personerne på trappen er Kirstine, Jens og Sigrid. Karlen (?) på hesten til venstre er ukendt. Egnsarkivet.

Viggo Nielsen solgte i 1944 til de to brødre Peter E. (f. 1892) og Søren Madsen Petersen (f. 1894), der var sønner af Maren og Mads Pedersen, der havde en gård i Stabrand. I 1944 blev de jaget ud af tyskerne, da disse skulle i gang med at anlægge Tirstrup flyveplads.

Søren Madsen Pedersen var gift med Maja Pedersen, der var født 1901 i Feldballe (forældre Marie og Hans Peter Nielsen)^{xxviii}.

Det opgives i 1948, at der til gården hørte 50 tdr. land, hvoraf 47 tdr. ager. Besætningen var på 16 køer og 16 ungkreaturer, samt 5 heste^{xxix}.

Petersens solgte i 1957 til den nuværende ejer, Oluf Sloth, der nu også ejer gård nr. 1, som han har forpagtet ud til sin søn Flemming Sloth.

Det udskiftede Kejlstrup med omgivelser efter matrikelkort ca. 1836.

Kals amt	HARTKORN			
	AGER OG ENG			
	Td.	Skp.	Fj.	Alb.
Bøndergods				
Kejlstrup 1758				
Jens Sørensen Munch	4	6	0	1
Hans Clemmensen	4	5	1	1
Thomas Jensen	5	1	1	0
Zacharias Jensen	4	7	3	2
Houge Sørensen	5	0	0	0
Niels Justen	5	2	2	0
Anders Jensen	5	2	0	0
Jens Sørensen	5	4	1	0
Niels Sørensen	5	3	3	2
Peder Pedersen	5	3	3	1
Jens Rasmussen Rafn	5	0	0	0
Niels Rasmussen Bonde	4	7	3	1
Ovenstående hartkorn i Kejlstrup by er delt således, at hver fæster har 5 td. 1 skp. 1 alb				
Kejlstrup 1789				
Søren Jensen	5	1	-	1
Niels Foged	5	1	-	1
Jens Zacher	5	1	-	1
Houge Nielsen	5	1	-	1
Christen Houge	5	1	-	1
Peder Clemmensen	5	1	-	1
Niels Andersen	5	1	-	1
Jacob Christiansen	5	1	-	1
Peder Nielsen	5	1	-	1
Søren Hovsen	5	1	-	1
Niels Nielsen	5	1	-	1
Jens Nielsen	5	1	-	1
Jordløse huse				
Mads Michelsen				
Søren Kiær				
Niels Hansen				
Knud Sørensen				
Niels Svendsen				
Niels Zacher				
Niels Balle				
Phillep Hørning				
Kejlstrup 1798				
Der er i understående byer under Møllerup bortsolgt følgende hartkorn, hvoraf ejerne er forpligtet til at betale de kongelige skatter i amtstuen fra nytår 1798.				
Peder Clemmensen	5	-	2	1
Lauri Nielsen	5	-	2	1
Houge Nielsen	5	-	2	1
Christen Houge	5	-	2	1
Niels Andersen	5	-	2	1
Niels Nielsen	5	-	2	1
Jens Nielsen Bonde	5	-	2	1
Søren Jensen	5	-	2	1
Niels Pedersen Molboe	5	-	2	1
Jacob Christiansen	5	-	2	1

Fæsterne og i 1798 ejerne af gårdene i Kejlstrup i 1700-tallet, fra lokalplanen efter Møllerups jordebøger,

NOTER:

- i.... Se lokalplanen side 9. En tønde deles i otte skæpper, en skæppe i fire fjerdingkar (oftest blot kaldt fjerding), og en fjerding i tre album.
- ii.... Større danske landbrug, red. J. J. Hansen, Kbh. 1934, s. 387.
- iii.... Det må være forkert, når Danske Gaarde ca. 1911 oplyser: "Kjellerupgård ligger (1911) formentlig på sin gamle plads ca. en kilometer syd for Kejlstrup by". Matrikelkortet viser, at den oprindelig lå sammenbygget med gård nr. 1, og den nuværende ejer oplyser endvidere, at gården før 1892 var udflyttet, men til en beliggenhed længere mod øst end den nuværende.
- iv.... Danske Gaarde ca. 1911 side 328.
- v.... Randers Amt, 1948, s. 1173.
- vi.... Randers Amt, 1948, s. 1173.
- vii.... Dorthea Vesters erindringer s. 18
- viii.... Danske Gaarde, II. samling, 2. bind: Randers amt m.fl., ca. 1911, red. J. C. B. la Cour, Dansk Landøkonomisk Forlag, Kbh. ca. 1911, s. 327-28.
- ix.... Danske Gaarde ca. 1911 s. 329.

- x... Randers Amt, 1948, s. 1172.
- xi.... Randers Amt, 1948, s. 1172.
- xii.... En anden søn Peter Knudsen, som vi møder senere. Han havde nok regnet med at skulle have gården - Karl Nielsen juli 1998.
- xiii.... Else Sørensen 30. juni 1998
- xiv.... Danske Gaarde ca. 1911 s. 329.
- xv.... Danske Gaarde ca. 1911 s. 329.
- xvi.... Større danske landbrug, red. J. J. Hansen, Kbh. 1934, s. 388.
- xvii.... Større danske landbrug, 1934, s. 388.
- xviii.... Oplyst af Musse Moesmand i samtale 24. maj 1991, kilde er desuden avisudklip fra Kristine Mogensen's 60-, 70- og 80-års fødselsdage, stillet til rådighed af Musse Moesmand.
- xix.... Grethe og Johs. Nielsen 3. juli 1998
- xx.... Danske Gaarde ca. 1911, s. 331.
- xxi.... Større danske landbrug, 1934, s. 388.
- xxii.... Den her omtalte syd længe er det gamle stuehus, der var fodermesterbolig og havde karlekamre i den ene ende. Det var disse karlekamre, der blev lavet om til lejlighed til Kristine Mogensen, da hun måtte flytte fra Johs. Nielsen, fordi han blev gift med Grethe i 1950. Johs. Niensens mor flyttede ind i den lejlighed, som Kristine Mogensen forlod. Oplyst af Grethe og Johs. Nielsen 3. juli 1998.
- xxiii.... Randers Amt, Århus 1948, s. 1171.
- xxiv.... Danske Gaarde ca. 1911 s. 330.
- xxv.... Danske Gaarde ca. 1911 s. 330.
- xxvi.... Randers Amt, 1948, s. 1181.
- xxvii.... Randers Amt, 1948, s. 1172.
- xxviii.... Randers Amt, 1948, s. 1173. Her opgives det også, at begge brødre havde været på Voldby Højskole.
- xxix.... Randers Amt, 1948, s. 1172.